

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

קבה

עין משפט נר מצוה

נא וימי' פ"ח מהלכות
אבות הנומאות הל'
ד:
נח ב מיי פ"א שם הל'
ד:
נב ג ד מיי פ"ב מהל'
טומאת מת הל' ה'
ופ"ב מהל' אבות הנומאות
הל' יא ופ"ד הלכה ט:
ה ו ד מיי פ"ד מהל'
טומאת מת הל' יד:

שיטה מקובצת

אל מוקדשין קמיל
שימוש: ט חלול ותנן
בבבא פ' יוצא דופן נדף
מנן ט האברים אין להם
שיעור אפי' פחות מכות
מן המת ופחות מכות
נבלה ופחות מכערה:
ואיכא שמוש נותר
וגבי שרץ ונבלה איכא
שיעור: ד' ליכא כזית
וכי אכתי לא שמעינן:
ט מילי מילי כל דבר
ודבר ששנה במשנתו
אשמועינן טעמא בכל חד
מה: ז' בין לית ביה הוה
טעמא: ח' דמשהו דשמישה
כזית נותר מטעמא:
ט לא מטמאי משום אבר
ובמוקדשין: ט' גענק
בחור החלל וההוא לא
מעלה: פ' דקתני קולית
המת וקתני:

א' דמת הוא משנה בהלכות
(פ"ח מ"ו) אבל מיימי לה נס
במה שם ובענינה (דף י"ז).

א' ובעל קדש:
ב' וכינתח כח: ג' ז"ל
ד' מין: ד' ופסחים פ"א:
ה' אלהות פ"ג מ"א: ו' שם,
ז' ובעל טו:

תורה אור השלם

1. וכל הולך על פפוי
בכל התהיך הוולקת על
ארבע טומאים הם לכם
כל הנגע נבלתם יטמא
עד הערב: והנשא את
נבלתם יבוס בגדיו
וטמא עד הערב וטמאים
הקדו לקט:

גליון הש"ס

נב' וקולית השרץ: ל'א
דוקא דהא שרץ טעמא
בכעשה אלף דיעק
פירכא מנגלה ושרץ דנקט
אשניות לשטח הא'
רמב"ן מידושי פ"ב דף
ד' ד"ה ר"ה א' תומיא:

הנהגות הב"ח

א' רש"י ד"ה אביו וכו'
לא מטמאי משום אבר:
ב' ד"ה טמאי וכו'
בבעלי חיים: א' תוס'
ד"ה נוגע וכו' לא אינטרין
ליה למתני:

מוסף רש"י

שימוש נותר. טעמא
בהן מוח חזק למוט
ותשטתה העלמות הללו,
מטמאין את הירידים,
כעמאר עגמו אגורו חכמים
שיעמא את הדיים ופסחים
ג"א. בסיס. כדמארמונין
כטו (שמות ט') בסיסיה
(שם).

וקולית המוקדשים. במסכת פסחים (דף קכ): תנן הפגול והנוטר מטמאין את הידים דגזרי בזה רבנן משום חשדי כהונה ועללי כהונה כדמפרש התם וגזרו אף בעלמות ששימשו נותר: נבלה אין ענמותיה מטמאים דכתיב (ויקרא ו') נבלתה ולא בעלמות וכן שרץ הלכך

קטומים טעורים אף מלמטה במשא וכו"ש מגע דאי אפשר לו ליגע ואע"ג דשומר מכניס ומוליא טומאה ה"מ דבצר שאפשר ליגע בטומאה ענמה ואפילו לא נגע בה אלא בשומר טמא אכל היכא דאי אפשר ליגע בטומאה ענמה אין שומר מטמא: **נקוים כל שואו**. אפילו חמוט השערה שאפשר להכניס בו חוט השערה של ראשו או וקנו והרי הוא מטמא כדן כדלקמן [קסו:]

גב' ואי דליכא כזית מוח מצפנים טומאה בוקעת ועולה. קושא היא אמאי אין מטמא דכאל הרי אין לה חלל טפח וקיימא לן בצרכות (דף י"ט): כל חלל שאין בו טפח אינו חוזק בפני המת: ואי קסבר מוח מצפנים מעלה ארובה לבשר מבחוץ אע"ג דליכא מוח האויל וצמחבור לחי סוף המוח נבלה שיהי פועמך שהמוח כולו כלה ומוחר ועיי' המוח גדל הבשר ממלמעה א"כ בלא צער ובלא מוח חשיב אבר כל עכ"ל חלול ותנן (אהלות פ"א מ"ו) האצרים אין להן שיעור אפילו פחות מכות מן המת ופחות מכעדה מן השרץ: **קסב אין מוח צפנים מעלה ארובה**. לבשר מבחוץ והכל האויל וליכא צער אין סופו והלכות ארובה כתיב ואלא אבר מיקרי: א"ה **במוקדשין אמאי טמאים**. הרי לא שימשו נותר דאין נותר צפחות מכות: כי נקבו אמאי טמאין. הא אמרת דאין שומרין מנטרפין לטומאה חמורה: **רישא**. דקולית המת: **דליכא כזית**. לפיכך אין מטמא דכאל: **סיפא**. מוקדשים ושרץ ונבלה: **דליכא כזית**. לפיכך גבי מוקדשין איכא טעמא נותר וגבי נבלה ושרץ איכא שיעור לטמא: **ומאי קמ"ל**. כיון דרישא ליכא כזית וזאכתי לא אשמועינן דעכ"ל כשעורה מטמא במגע ולא דכאל וכזית מן הנבלה מטמא: **מילי מילי**. כל דבר שאשנה טעמו אשמועינן טעמא בכל חד חד מה שהראה זה לא הראה זה: **רישא**. אשמועינן מדלל טימא דכאל על כרחיק שמעת מינה דמוח צפנים אין מעלה ארובה מבחוץ דאי מעלה בין אית ביה בין לית ביה טעמא: **מילתא היא**. כעמאר ענמו ואינטרין לאשמועינן דהי הוא כדכר מרי משום דבפסחים (דף קכ): לא תנן אלא הפגול והנוטר אבל שמוש לא תנן ואשמועינן מתניתין דמשום ודשימשו כזית נותר מטמא אפי' כשהיא קטומה ולא נגע במוח טמא משום עכ"ל

אזני אמר לעולם מוח מעלה ארובה. דמוטא דכאל לא טמא טמא לטמא (א) דעכשי שיי' זה לרועה של שפיה: **טמאה**. ואפילו אין זה לא שר מוח דמוח שהיה עתיד לבא מצפנים מעלה ארובה וכו' לדכותה (ב) בעלי חיים מעלה ארובה השתא נמי אבר הוא ולא צעי שיעור: **לרצה**. סביב אכיד ואפילו במקום אחד: דקל אס' מוטול ממנו לרועה סביב הוא מתיבש שלא הנחת דרך לשרף לעלות מן הקרקע למעלה ממקום שנקלף ואם תקליפו לארכו ותשייר לך אחד יש דרך לשרף לעלות: **לעולם**. רישא דליכא כזית דלא מוקמינן מתניתין כתי טעמי וא"נ ליכא כזית הויה מטמא דכאל דמוח מצפנים מעלה ארובה: **ומאי נוגע מאהיל**. מהיל נמי במשמע כדמפרש ואויל דליכא תנא דקרי למאהיל נוגע: **אמאי טעורים**. עכ"ל גופיה אבר הוא ובלא מוח נמי מטמא וסתמימה מתיבש מתיבש מתיבש וכו': **יבש ונעקר**. במחך החלל יודעוה לא מעלה ארובה: **גבי מוח**. אף על גב דאינו מעלה ארובה מטמא דכאל דהא בלא חשיבות אבר הא איכא שיעור וסתמימה לא מהניא ביה דטומאה בוקעת ועולה ומוקדשים הרי שמשו נותר: **נבלה כיון דמתקשקש הוא**. ושוב אינו מעלה ארובה לאו אבר הוא הלכך יקבו דאפשר ליגע בטמאים משום שיעור לא ניקבו לא דלאו אבר הוא דהשתא גרע מקולית שיש בה בכעדה מוח לח דהוה מעלה ארובה הוא: **אף אן נמי פנינה**. דקרי למאהיל נוגע:

נוגע אין מאהיל א"ה. וא"ת מנא ליה למידק מאהיל לא אי משום דלא קמתי לה הא לא קמתי נמי משא אע"ג דעכ"ל כשעורה מטמא כמשא וי"ל דמשא לא אנטרין (ג) למתני אבל אכל הוה ליה למתני כיון דאין עכ"ל מטמא דכאל אע"ג דלא מתני ליה במוקדשין מ"מ הוה ליה למתני דאפי' נשייה אמת אע"ג דלא הוה אהל דומיא דנוגע דנוגע ככל מקום טמא אכל מאהיל לא מטמא אלא כנגד המוח מ"מ צמאי דהוה למתייה ואם תאמר ולשני ליה הא מני רבי יוסי

דלית ליה טומאה בוקעת ועולה לקמן בשמעטין ושמא לא מסתבר ליה לאוקומה כרי יוסי: **וה"ו מוח שבפנים מעלה ארובה מבחוץ**. פירש הקוטרס אע"ג דליכא מוח כלל וזה דקחו מדלל מוקי לה דלית ביה מוח וצנחם דחק דמדנקט קולית משמע דמירי דליכא מוח ק"ת: **א"ה הכי מוקדשים בו**. פירוש דשלמא אי איירי דלכא כזית א"ה **מוקדשין אפי' למ"ד צערי פסחים** (פסחים קפ"ה) נותר בצניעה דכל חד איירי שיעור ידיה אלא כיון דצמת איירי דלכא שיעור מוקדשין אמאי כו' תימה דמאי קמ"ל רב מרי ממתינין הא ויעוד דצפ' כיצד לו' (שם דף פ"ג). מיימי סיעתא לרב מרי ודאי לה ליימי הך מתניתין דהכא וגרסא דרב מרי אשמועינן עלמות שמשו נותר כבר אפי' אין בהן עכשיו כלום ומתני' איכא לאוקומי דלכא כזית כזית מוח ומ"מ חזק הוא דליכא שיעור נותר צולט ובפסחים דבעי למתני מעלת פסח

קמיל וקולית המוקדשין בין שתומים בין נקובים טמא קולית נבלה וקולית השרץ הנוגע בהם שתומים טהורים נקובים כל שהוא מטמא במגע מנין שאף במשא ת"ל! **הנוגע והנושא** (ב) את שוא לכלל נוגע בא לכלל משא לא בא לכלל נוגע לא בא לכלל משא: **נב' נוגע אין אבל מאהיל לא היכי דמי אי דאיכא כזית בשר באהל נמי ליטמא דליכא כזית בשר ואי דאיכא כזית מוח מבפנים טומאה בוקעת ועולה באהל נמי ליטמא דליכא כזית מוח בפנים ואי מוח מבפנים מעלה ארובה מבחוץ אבר מעליא היא באהל נמי ליטמא אמר רב יהודה בריה דרבי חייא זאת אומרת מוח בפנים אינו מעלה ארובה מבחוץ במאי אוקימתא דליכא כזית אי הכי במוקדשים אמאי מטמא ותו קולית נבלה וקולית השרץ כי ניקבו אמאי מטמא הא לא קשיא רישא דליכא כזית סופא דאיכא כזית ומאי קמ"ל מילי מילי קא משמע לן רישא קמ"ל דמוח מבפנים אינו מעלה ארובה מבחוץ (ט) מוקדשין מאי קמ"ל שימוש נותר מילתא היא דאמר (א) מרי בר אבא אמר רבי יצחק (ז) עצמות קדשים ששימשו נותר מטמאין את הידים הואיל ונעשה בהם לרבר האסור נבלה אע"ג דאיכא כזית ניקבה אין לא ניקבה לא אביי אמר לעולם מוח מבפנים מעלה ארובה מבחוץ והכא במאי עסקינן בששפה וכדרכי אלעזר דא"ר אלעזר קולית ששפה לארכה טמאה לרחה טהורה וסימוך דיקלא ורבי יוחנן אמר לעולם דאיכא כזית ומוח מבפנים מעלה ארובה מבחוץ ומאי נוגע דקתני מאהיל ואי מוח מבפנים מעלה ארובה מבחוץ קולית נבלה וקולית השרץ כי לא נקבו אמאי טהורים אמר רבי בנימין בר גידל אמר ר' יוחנן יהכא במאי עסקינן כגון דאיכא כזית מוח המתקשקש גבי מת טומאה בוקעת ועולה נבלה כיון דמתקשקש הוא ניקבה אין לא ניקבה לא א"ר אבין ואיתימא ר' יוסי בר אבין אף אן נמי תנינא (ב) הנוגע הבכחי זית ומאהיל על חצי זית או חצי זית מאהיל עליו טמא אי אמרת בשלמא חד שמא הוא משו"ה מצטרף אלא אי אמרת תרי שמי ניהו מי מצטרף (א) והתנן וזה הכלל כל שהוא משם אחד מצטרף וטמא משני שמות טהור אלא מאי חד שמא הוא אימא סיפא 'אבל הנוגע**

ומו"ל נוגע דקתני מאהיל. וקמ"ל דנוגע היינו מאהיל ומנטרפין וא"ת ליתני כזית מן המת הנוגע בו טמא ואנא ידענא דנוגע היינו מאהיל וי"ל דלא הוה שמעינן ליה מהכא אלא משום דקיים לן בעלמא דכות מן המת מטמא דכאל אבל השתא דקתני קולית ומן המת וקתני נוגע מוכיח דנוגע היינו מאהיל דאי אפשר ליגע במוח ממש כדון הקולית אלא עיי' אהל: **הכא במאי עסקינן בכזית מוח המתקשקש**. הא דלא קאמר כשפיפה כדאמר לעיל אפשר דסביבא ליה דשיפה מעלה ארובה מבחוץ: **אמר**

ששימש את הנוטר: **לא יקצה לא**. דבעינן אפשר ליגע כזית טעמא כדליא לקמן [קסו:] **אזני אמר לעולם מוח מעלה ארובה**. ומתניתין בששפה נסרה במגל או צסקין דמו לא מעלה ארובה והלכך כיון דליכא כזית מוח דמוטא דכאל משום שיעור לא טמא טמא (א) דעכשי שיי' זה לרועה של שפיה: **טמאה**. ואפילו אין זה לא שר מוח דמוח שהיה עתיד לבא מצפנים מעלה ארובה וכו' לדכותה (ב) בעלי חיים מעלה ארובה השתא נמי אבר הוא ולא צעי שיעור: **לרצה**. סביב אכיד ואפילו במקום אחד: דקל אס' מוטול ממנו לרועה סביב הוא מתיבש שלא הנחת דרך לשרף לעלות מן הקרקע למעלה ממקום שנקלף ואם תקליפו לארכו ותשייר לך אחד יש דרך לשרף לעלות: **לעולם**. רישא דליכא כזית דלא מוקמינן מתניתין כתי טעמי וא"נ ליכא כזית הויה מטמא דכאל דמוח מצפנים מעלה ארובה: **ומאי נוגע מאהיל**. מהיל נמי במשמע כדמפרש ואויל דליכא תנא דקרי למאהיל נוגע: **אמאי טעורים**. עכ"ל גופיה אבר הוא ובלא מוח נמי מטמא וסתמימה מתיבש מתיבש מתיבש וכו': **יבש ונעקר**. במחך החלל יודעוה לא מעלה ארובה: **גבי מוח**. אף על גב דאינו מעלה ארובה מטמא דכאל דהא בלא חשיבות אבר הא איכא שיעור וסתמימה לא מהניא ביה דטומאה בוקעת ועולה ומוקדשים הרי שמשו נותר: **נבלה כיון דמתקשקש הוא**. ושוב אינו מעלה ארובה לאו אבר הוא הלכך יקבו דאפשר ליגע בטמאים משום שיעור לא ניקבו לא דלאו אבר הוא דהשתא גרע מקולית שיש בה בכעדה מוח לח דהוה מעלה ארובה הוא: **אף אן נמי פנינה**. דקרי למאהיל נוגע: